

Zápis o obhajobě disertační práce

Akademický rok: 2023/2024

Jméno a příjmení studenta: Mgr. Marek Kettner
Identifikační číslo studenta: 88522423

Typ studijního programu: doktorský
Studijní program: Filozofie
ID studia: 662802

Název práce: Hledání ztraceného původu s W. Benjaminem
Pracoviště práce: Ústav filosofie a religionistiky (21-UFAR)
Jazyk práce: čeština
Jazyk obhajoby: čeština
Školitel: doc. Mgr. Martin Ritter, Ph.D.
Oponent(i): prof. Mgr. Miroslav Petříček, Dr.
Mgr. Martin Pokorný, Ph.D.

Datum obhajoby: 30.09.2024 **Místo obhajoby:** Praha
Termín: řádný

Průběh zkoušky: V úvodu obhajoby disertační práce Mgr. Marka Kettnera přivítal předseda komise doc. Josef Fulka vedoucího disertační práce doc. Martina Rittera, oponenty prof. Miroslava Petříčka a dr. Martina Pokorného a ostatní členy komise dr. Ondřeje Švece a Roberta Roreitnera (náhradníka). Doc. Fulka následně popsal program obhajoby: 1. prezentace disertační práce autorem, 2. stanovisko školitele, 3. prezentace oponentských posudků, 4. reakce autora na námítky oponentů a 5. obecná diskuze. Následně vyzval Mgr. Kettnera, aby představil svou disertační práci. Mgr. Kettner uvedl, že disertační práce se skládá ze tří hlavních částí. První část se věnuje základním momentům Benjaminovy koncepce pojmu původu. Upozornil na důležitý moment, tj. otevřenost Benjaminovy koncepce pojmu původu pro reinterpretaci z perspektivy myšlení G. Deleuze. Ve druhé části se snažil uvést myšlení Benjaminu do přehlednějšího kontextu, například prostřednictvím srovnání s historismem, vůči němuž se Benjamin vymezoval, nebo prostřednictvím srovnání s teorií modelů či hermeneutikou. Třetí část pak staví na předchozích částech a věnuje se detailní analýze předmluvy. Snažil se čtenáři zpřístupnit text předmluvy a ukázat výstavbu, která na první pohled nemusí být zřejmá. Čtenář tak může text předmluvy vnímat jako přehledný. Záměrem bylo ukázat, že Benjamin pojem původu chápe jako neredukovatelnou mnohost. Benjamin se tedy nesnaží překročit k představě dějin jakožto celku. Epochu Benjamin chápe jako část dějin. Snažil se pracovat s pojmem virtuálna G. Deleuze. Jeho koncepce je dynamičtější a snažil se ji zapojit. Doc. Fulka následně vyzval vedoucího disertační práce k vyjádření jeho stanoviska. Doc. Ritter sdělil, že by chtěl vyzdvihnout pedagogické a publikační aktivity Mgr. Kettnera v průběhu studia.

Doc. Ritter rovněž ocenil, že dizertační práce Mgr. Kettnera byla vypracována ve standardní době studia.

Doc. Fulka následně vyzval prvního oponenta k vyjádření. Prof. Petříček shrnul oponentský posudek. Rekl, že Mgr. Kettner se ve své disertační práci soustředí na pojem původu, přičemž jeho práci je možné chápat jako výklad Benjaminova myšlení jako celku. Ocenil téma disertační práce, které bylo dosud stranou pozornosti.

Poznamenal, že pro Benjaminovo pojetí dějin měly zásadní význam dějiny umění. Otázkou tedy je, zda pojem „epocha“ je pojem uměnovědný, historický nebo teologický. To se Mgr. Kettnerovi podařilo pojednat s oporou v sekundární literatuře. Z jeho pohledu je aktuální srovnávat Benjaminovo pojetí dějin například s pojetím Haydena Whita. Práce Mgr. Kettnera je pojmově soudržná a profesionální.

Doc. Fulka následně vyzval druhého oponenta k vyjádření.

Dr. Pokorný uvedl, že v disertační práci Mgr. Kettnera nebyly tematizovány některé kontextuální otázky, které by měly být zodpovězeny. Nejedná se přitom podle něho pouze o otázky materiálové, ale základní a měly by být v rámci obhajoby disertační práce zodpovězeny.

1) V disertační práci není samostatně tematizována sémantika ústředního termínu práce, tj. „Ursprung“.

2) Zdá se, že v disertační práci je chápán původ a idea synonymně, přestože se o synonyma v Benjaminově pojetí nejedná.

3) Pojem „Darstellung“ je předkládán jako znázornění a je otázkou, v čem je tento překlad přínosný.

4) Jaký je vztah baroka a expresionismu, respektive, lze konstatovat, že expresionismus opakuje baroko?

5) Mgr. Kettner píše, že pro Benjamin je hlavním tématem práce s pojmy (pojmovými elementy). Naproti tomu například panovník jakožto postava truchloher je bytostně extrémní ve svém kolísání a vymyká se pojmovosti, která míří k průměru. Jak tento rozpor vysvětlit?

Dr. Pokorný následně Mgr. Kettnera požádal, zda by se mohl k uvedeným pěti bodům vyjádřit.

Mgr. Kettner v odpověď Dr. Pokornému uvedl:

Ad 1) V disertační práci se soustředil především na zmapování určitého terénu. Záměrem bylo soustředit se primárně na předmluvu, nikoliv na text knihy; předmluvu považuje za „filosofičtější“. Mezi předmluvou a textem knihy se nachází styčné body, nicméně vztah textu a předmluvy je věc nevyřešená. V disertaci podržel minimální hypotézu, že vztah mezi předmluvou a textem existuje v tom smyslu, že to, co je v předmluvě, se Benjamin snaží aplikovat na truchlohru. Benjamin tak v předmluvě načrtává postoj k dějinnému materiálu. Ve vztahu k námitce, že v disertační práci není samostatně tematizována sémantika ústředního termínu „Ursprung“ Mgr. Kettner uvedl, že s námitkou souhlasí. Podle jeho názoru by bylo možné sémantiku termínu doplnit na začátek práce. Význam termínu nebyl uveden z toho důvodu, že autorovi byl zřejmý. Poznamenal, že v některých pasážích práce na význam termínu naráží, nikoliv však přímo. Šlo mu o to ukázat, že se Benjamin vymezuje proti historicistnímu pojmu vzniku, pro který jsou příznačné kauzální příčiny pohybující se v lineárním čase. Naproti tomu Benjaminovo pojetí časovosti je nelineární.

Ad 2) Ve vztahu k poznámce oponenta, že z textu dizertace se zdá, že původ a idea jsou chápány synonymně, Mgr. Kettner upřesnil, že původ je idea, tak jak se znázorňuje v mnohosti dějinných fenoménů. Samotná idea je nedosažitelná, názorem nepostižitelná entita radikálně nepostižitelná poznávacími schopnostmi (jakýsi regulativní princip v pozadí).

Ad 3) Ve vztahu k 3. bodu oponenta, tj. otázce, jak překládat „Darstellung“ Mgr. Kettner uvedl, že text chtěl vstoupit do dialogu s ostatními texty v češtině. Otázka, jak pojem překládat, pro něj nebyla klíčová a držel se kontextu, který pro něj byl relevantní.

Ad 4) Mgr. Kettner ve vztahu k poznámce oponenta týkající se vztahu baroka a expresionismu uvedl, že způsob vztahu, jak jej popsal, považuje sám za problematický. Úvaha podle něj není zcela trefná. Upřesnil, že Benjamin se snažil reinterpretovat baroko a předvést původnost v jeho smyslu, snažil se předvést, jak se skrze baroko vyjevuje pravda. Benjamin se současně snažil uchopit rozdíly mezi truchlohrou a expresionismem.

Ad 5) Ve vztahu k poznámce oponenta týkající se pojmovosti Mgr. Kettner uvedl, že citovaná pasáž z dizertace je i pro něj na hraně. Doplnil, že Benjamin si byl vědom toho, že pojmy „ořezávají“ extrémnost, přesto se stále snaží pohybovat na poli pojmového myšlení a obhájit jej. Nedostatečnost pojmů má v Benjaminově pojetí vykompenzovat znázornění.

Následně doc. Fulka vyzval k obecné diskuzi.

Dr. Švec položil otázku, jakou lekci si má z Benjaminova pojednání odnést filosof dějin.

Mgr. Kettner odpověděl, že Benjamin polemizuje s historismem. Jeho představa dějin není představou ustavičného vývoje. Benjamin si ani nemyslí, že by fakta nabývala nových významů. Významy se proměňují, jsou však momenty ve vývoji (singulární okamžiky), kdy interpretace je správná, pravdivá. Jedná se o detailní téma, které je třeba vždy rozlišit v kontextu Benjaminových textů.

Závěrem doc. Fulka poděkoval za odpovědi a vyzval k poradě o výsledku obhajoby bez přítomnosti Mgr. Kettnera.

Ze čtyř hlasujících hlasovali všichni pro návrh „prospěl“.

Klasifikace obhajoby: prospěl/a (P)

Předseda komise: Fulka Josef, doc. Mgr., Ph.D.

Členové komise: Petříček Miroslav, prof. Mgr., Dr.

Roreitner Robert, Mgr.

Švec Ondřej, Mgr., Ph.D.

Byl/a jsem seznámen/a s protokolem:.....